

ALLEGRA

JOHDANTO, NYKYTILA-ANALYYSI, TRAIL STANDARDS, OPASTESUUNNITELMA, BENCHMARK - RAPORTTI

PYHÄ-LUOSTO MASTER PLAN

Sisällys

YLEISKUVAUS	2
NYKYTILA-ANALYYSI.....	3
.....	5
Reitistöinfrastruktuurin ja alueen nykytila ja potentiaali.....	7
TRAIL STANDARDS	9
Yleiskuvaus	9
Reittityypit.....	10
Rakentamisen periaatteet	11
Rakennustavat.....	14
Reittisuunnittelun elementit.....	16
Huolto ja ylläpito	18
Reittimerkinnot.....	18
Reittien vaativuusluokittelu.....	18
Käyttäjälähtöisyys	22
Opastekokonaisuus	23
OPASTESUUNNITELMA PYHÄ-LUOSTO MASTER PLAN	24
Yleiskuvaus	24
Puiset opasteviitat ja jalustat.....	26
Alumiiniopasteviitat ja metallijalustat	28
Reittimerkinnot.....	28
Toimenpidesuosituksia.....	31
Tukesin ohjeistus	31
Toimenpiteet	32
Ulkoilureittien opastesuunnitelmaluettelo	35
Luosto lähivirkistysalue	35
Kantapäävaara talvi.....	36
Kantapäävaara kesä	38
Orresokka lumikenkäreitti	39
Ukko-Luosto lumikenkäreitti	43
Tikkalaavu-Torvisen Maja ulkoilureitti.....	45

Rykimäkero-Kopara ulkoilureitti, kesä.....	46
Uudet opastelisäykset Luoston lähtöportilta reittikohtaisesti	48
Ukko-Luosto lumikenkäreitti	48
Tikkalaavu-Torvisen Maja ulkoilureitti.....	49
KV-BENCHMARK RAPORTTI, REITISTÖ RAKENTAMISEN JA KEHITTÄMISEN PARHAAT KÄYTÄNNÖT	50
Yhteenveto	50
Thusis alue, Sveitsi.....	50
Engadinin laakso, Sveitsi	52
Sölden, Itävalta	53
Fairtrail-kampanja, Sveitsi.....	54
Johtopäätös.....	55
CASE ESIMERKKI: SILVAPLANAN OPASTESUUNNITELMA, SVEITSI	55
Yhteenveto	55

YLEISKUVAUS

Pyhä-Luosto reitistöjen master planin tavoitteena on kehittää alueen reittiverkostoa ympärivuotiseen käyttöön, lisätä sen kilpailukykyä kotimaassa ja kansainvälisesti, sekä parantaa reitistöinfrastruktuuria erityisesti helposti saavutettavien lähi- ja ympyräreittien osalta. Reitistökehittämisen tavoitteena on, että alue ja matkailu yritykset voisivat laajentaa palvelutarjontaansa hyödyntäen laajenevaa reitistöinfraa, mikä loisi uusia liiketoimintamahdollisuuksia alueelle, tukisi olemassa olevien yritysten kasvua ja vastaisi kasvavaan ympärivuotiseen kysyntään sekä laajenevaan harrastusmahdollisuuksien valikoimaan.

Master plan koostuu useista vaiheittain toteutetuista osakokonaisuuksista, jotka pyrkivät parantamaan alueen saavutettavuutta, turvallisuutta ja asiakaskokemusta. Kesällä 2024 suoritettua maastokäyntiä keskittyivät sekä uusiin että jo olemassa oleviin reittialueisiin. Painopistealueet ovat asiakaskokemuksen, turvallisuuden, saavutettavuuden ja navigoinnin parantamisessa. Maastokäyntien pohjalta on laadittu yksityiskohtaiset reittikuvaukset ja -kartat, joissa annetaan konkreettisia kehittämissuhteita.

Ensimmäisessä vaiheessa toteutettiin strateginen arviointi, jossa kartoitettiin Pyhä-Luosto alueen matkailuinfrastruktuurin nykytila ja kehitettiin reitistöstrategia. Tähän vaiheeseen kuului nykyisten reittien arviointi sekä potentiaalisten uusien reittialueiden tunnistaminen ennen kaikkea Pyhä-Luoston kansallispuiston ulkopuolisilla alueilla.

Toisessa vaiheessa keskityttiin maastoanalyysiin ja kenttäarviointiin, jossa tarkasteltiin olemassa olevia ja mahdollisia uusia reittejä ja reittikäytävää hyödyntäen kartta- ja satelliittikuvia, sekä

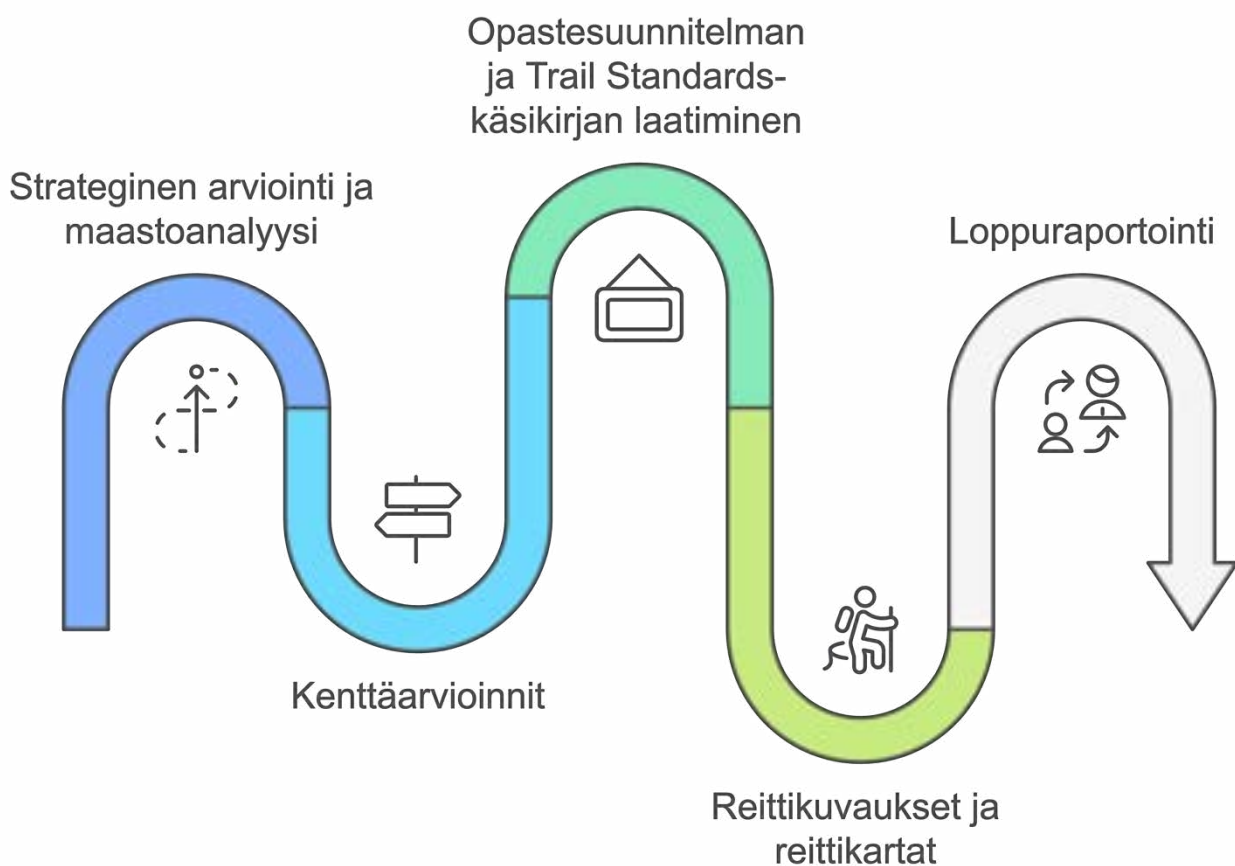
maastokäyntejä. Ympärivuotisen käytettävyyden edistämiseksi toteutettiin toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on tehdä reiteistä paremmin palvelevia sekä kesä- että talvikaudella.

Kolmannessa vaiheessa laadittiin kattava ja yhdenmukainen opastussuunnitelma, jonka tavoitteena on parantaa reittien käytettävyyttä niin paikallisille kuin matkailijoillekin.

Maastokäyntien pohjalta laadittiin ehdotukset neljästä uudesta reitistä tai alueesta, jotka suunniteltiin sopimaan kesä- ja/tai talvikaudelle alueella liikkuvien kohderyhmien tarpeisiin. Reittianalyysit ja maastokartoituksen tulokset sisältävät myös ympäristövaikutusten arviointia ja antavat suosituksia reittien kestävään suunnitteluun, rakentamiseen ja ylläpitoon.

Loppuraportti sisältää kaikkien työvaiheiden tulokset, reittikartat sekä analyysiin perustuvat suositukset ja havainnot tulevaa kehitystä varten.

Pyhä-Luosto reitistöjen master plan

NYKYTILA-ANALYYSI

Tämä nykytila-analyysi perustuu eri asiakirjoista, kyselyistä ja taustamateriaaleista saatuihin havaintoihin, jotka kuvaavat Pyhä-Luoston alueen reitistöjen nykytilaa. Näiden tietojen pohjalta on pyritty tunnistamaan alueen vahvuudet sekä merkittävimmät kehittämisen kohteet.

Pyhä-Luosto alueen reitistöjen kehittäminen on keskeinen osa-alue alueen kehittämisessä tukemaan kestävän luontomatkailun kasvua. Alue on kansainvälisesti houkutteleva kohde, mutta sen reitistöinfrastruktuurissa on kehittämisen tarpeita, jotka tulisi ratkaista, jotta Pyhä-Luosto voisi vastata kasvaviin kävijämääriin ja reitillä liikkuvien ihmisten tarpeisiin. Reitistöjen kehittämisessä painotetaan erityisesti reitistöinvestointeja ja infrastruktuurin parantamista seuraavan 3–4 vuoden aikana.

Ympärivuotisten reitistöjen laajentaminen on yksi merkittävimmistä kehityskohteista alueella. Aikaisemmin tehtyjen analyysien perusteella alueen kehittämisessä korostuvat erityisesti reittien kunnossapito, palvelurakenteiden parantaminen sekä opasteiden ja kyläilmeen kehittäminen, jotka kaikki edistävät alueen houkuttelevuutta ja kilpailukykyä.

LUOSTO

Luosto tarjoaa sinutlauteen yhdistelmän upeaa luontoa ja monipuolisia aktiviteetteja, mitkä tekevät siitä houkuttelevan matkailukohteen niin kotimaisille kuin kansainvälisillekin vierailijoille.

Asuntojen rakentaminen, kaupallisen majoituskapasiteetin kehittäminen ja saavutettavuus ovat avainasemassa Luoston matkailun kehittämiseksi. Sodankylän kunta edesauttaa vakituiseen asumiseen tontti- ja asumis- sekä matkailupalvelurakentamista Kantapäävaaran alueella. Lisäksi kunta osallistuu Pyhä-Luoston bussiliikenteen tukemiseen saavutettavuuden varmistamiseksi.

Luoston Tähtien erämaa-brändin tulee heijastaa Luoston ainutlaatuisuutta. Yhteistyö Sodankylän ja Iittien kanssa yhteistyössä kehitettävä konsepti tuoteistaa ympäröivän luonnon, luonnontieteelliset, aktiviteetit sekä monipuoliset ja ympärivuotiset reitit kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Vastuullisuus/kestävyys on yhteinen tahtotila, joka on läpileikkaavana teemana kaikissa

LUOSTO

YMPÄRISTÖN POLKU

	Toimenpiteen tarkennukset/huomioit	Vaikuttavuus	Aikataulu (max 5 vuotta)	Vastuu / roolit / resurssit
Kestävät reitit	Reittien monipuolistaminen, lyhyempiä ympäristöjä myös kansallispuiston ulkopuolelle. Uusia reittejä lumikenkäilyyn, talvipyöräilyyn sekä virkistelyyn liittyvää palvelurakentamista.	Edistetään alueen liike-toimintamahdollisuuksia, kestävästä luontomatkailusta, monipuolistetaan, ympäristöä kehitetään reittitarjontaa ja parannetaan turvallisuutta.	JTF-hankkeistoissa haussa. Päätöksiä odotetaan vuoden 2023 aikana. Investointihankkeeseen odotetaan päätöstä alkuvuodesta 2024.	Sodankylän kunta, Metsähallitus, Visit Pyhä-Luosto ry, Pyhä-Luosto Vesi Oy, yritysten kanssa yhteistyössä

Pyhä-Luoston matkailu on kehittynyt merkittävästi viimeisen vuosikymmenen aikana ja jatkaa nousujohteista kehitystään. Matkailun liikevaihto on noussut vuodesta 2011 yli kaksinkertaiseksi, saavuttaen 41 miljoonan euron tason vuonna 2022. Marraskuun 2023 ja helmikuun 2024 välisenä aikana rekisteröityjä yöpymisiä oli 107 000, mikä on 12 % enemmän kuin edellisvuonna, ja ulkomaalaisten matkailijoiden määrä on kasvanut peräti 25 %. Majoitusmyynti on samana aikana kasvanut 6,2 miljoonaan euroon, ja keskihinnat ovat nousseet huomattavasti, mikä osoittaa alueen matkailupalveluiden laadukkuuden ja kysynnän kasvun. Kansainvälisesti merkittävimmät markkinat ovat Englanti, Ranska ja Alankomaat. Englannista ja Alankomaista saapuvien matkailijoiden määrät ovat nousseet huomattavasti.

Pyhä-Luosto pyrkii edelleen vahvistamaan asemaansa houkuttelevana matkailukohteena. Alue tavoittelee vuodepaikkojen määrän nostamista noin 10 000 paikkaan per tunturi, mikä tarvitaan kriittisen massan saavuttamiseksi. Tällä hetkellä koko Pyhä-Luosto-alueella on vajaat 10 000 vuodepaikkaa, joten lisäkapasiteetin kehittäminen on keskeistä. Viimeisen viiden vuoden aikana alueelle on tehty merkittäviä investointeja, joiden kokonaisarvo on noin 60 miljoonaa euroa, mukaan lukien Metsähallituksen 5 miljoonan euron panostukset. Nämä toimenpiteet tukevat alueen matkailuinfrastruktuurin kehittämistä ja tulevaa kasvua.

Pyhä-Luosto on vahvistanut asemaansa nopeasti kehittyvänä matkailukohteena, joka houkuttelee sekä kotimaisia että kansainvälisiä matkailijoita. Talvikauden 2023–2024 positiiviset tulokset ja viimeaikaiset investoinnit osoittavat alueen sitoutumisen pitkäjänteiseen kehitykseen ja matkailukapasiteetin vahvistamiseen. Kasvutavoitteet ja parantunut palvelutarjonta ennakoivat Pyhä-Luostolle lupaavaa tulevaisuutta sekä matkailijoiden määrän että taloudellisen merkityksen osalta.

Kasvava vierailijoiden määrä Pyhä-Luostolla asettaa reitistöjen kehittämiseksi ja ylläpidolle lisääntyviä vaatimuksia. Nykyiset reitit tarvitsevat säännöllistä huoltoa, jotta ne pysyvät turvallisina ja kestävät kasvavasta käyttömäärästä aiheutuvaa kulutusta. Lisäksi reitti-infrastruktuurin laajentaminen ja selkeä opastus ovat välttämättömiä, jotta suuremmat matkailijamäärät voidaan ohjata tehokkaasti ilman, että alueen herkkä luonto kärsii. Panostukset kestäväan reittirakentamiseen ja luonnon monimuotoisuuden huomioimiseen ovat avainasemassa matkailun vastuullisen kasvun varmistamisessa.

Pyhä-Luosto kasvaa ja kehittyy

Matkailun liikevaihdon ja henkilöttyövuosien kehitys Pyhä-Luostolla vuosina 2011 - 2022

	2011	2017	2020	2021	2022	Muutos % 2011 - 2022
Matkailun liikevaihto (Mij. €)	19,7	+37,6% 27,1	-4,1% 26,0	+19,2% 31,0	+32,2% 41,0	+108,1%
Henkilöttyövuodet	173	165 + 70/vuokratyövoima	190 + vuokratyövoima	200 + 50/vuokratyövoima	190 + 60/vuokratyövoima	

Lapin suhdannekatsauksen 2020 mukaan koronapandemia supisti Pyhä-Luoston liikevaihtoa n. 27,9% vuonna 2020.

Lähde: Matkailun tulo- ja työllisyysvaikutukset Pyhä-Luostolla vuonna 2017 ja Lapin suhdannekatsaus 2020, 2021 ja 2022

Euroopan unionin
osarahoittama

LAPIN LIITTO

Rekisteröidyt yöpymiset marraskuu 2023 – helmikuu 2024

Kaiken kaikkiaan erinomaisen hyvä kansainvälinen talvikausi 2023-2024 ja ennakkotiedot seuraavasta talvikaudesta lupaavat kasvua odotetaan edelleen. Tulevan kesän&syksyn osalta odotukset edeltävän kesän&syksyn tasolla.

Reitistöinfrastruktuurin ja alueen nykytila ja potentiaali

Alueen nykyinen reitistöinfrastruktuuri on keskittynyt vahvasti Pyhä-Luoston kansallispuiston alueelle. Kansallispuisto tarjoaa laajan ja monipuolisen reittiverkoston, joka palvelee eri tasoisia luonnossa liikkujia ympäri vuoden. Alueen reitit tarjoavat monia mahdollisuuksia, kuten patikointia, hiihtoa, maastopyöräilyä ja lumikenkäilyä, ja ne soveltuvat erilaisille ulkoilijoille ja aktiivisuuden tasoille. Kävijätutkimuksen mukaan lumikenkäilyn ja erityisesti pyöräilyn suosio Pyhä-Luoston alueella on kasvanut huomattavasti viime vuosina. Pyöräilyreitit, mukaan lukien talvipyöräily, ovat houkuttelleet yhä enemmän kävijöitä, mihin on vaikuttanut muun muassa sähköpyörien yleistyminen.

Kehityskohteina ovat Nämä ovat keskeisiä kehityskohteita, joiden ratkaiseminen parantaa alueen vetovoimaa ja turvallisuutta, erityisesti kokemattomien ja kansainvälisten matkailijoiden näkökulmasta. Saadut havainnot voidaan yltää myös kansallispuiston ulkopuolisiin alueisiin, mikä auttaa tunnistamaan kehittämistarpeita ja parantamaan koko alueen reitistötarjontaa.

Kansallispuiston ulkopuolella sijaitsevia reittejä pidetään kooltaan ja kattavuudeltaan suppeina verrattuna suurempiin matkailukeskuksiin, joten kehitystoimia tarvitaan, jotta alue voisi täyttää kasvavat odotukset ja tarjota lisää vaihtoehtoja erilaisille matkailijatyypeille.

Erityisesti kehityskohteina ovat talvipyöräily-, lumikenkä- ja sulan maan patikointi- ja pyöräilyreitit, uudet koirahiihto- ja koiravaljakkoreitit sekä esteettömät reitit ja kalastuspaikat. Lisäksi selkeästi merkittyjä ja helposti saavutettavia lähireittejä ei löydy tarpeeksi. Lisäksi laavujen ja taukopaikkojen määrä alueella ei ole riittävällä tasolla.

Opastuksen puutteellisuus, alueen reittien kunnossapito, reitistön eri kunnostustarpeet, esimerkiksi pitköspuiden uusiminen ja reittipintojen kestäväyttäminen, selkeät opasteet ja viitoitukset sekä reittikarttojen selkeyden parantaminen ovat keskeisiä kehittämiskohteita

Näiden kehitystoimenpiteiden toteuttaminen vahvistaa Pyhä-Luoston alueen ulkopuolisten reittien houkuttelevuutta ja saavutettavuutta, mikä parantaa sekä matkailijoiden että paikallisten käyttäjien kokemusta.

Alueen luonto, hiljaisuus, kansainvälinen kiinnostus sekä revontulien ja lumettoman ajan ja keskiyön auringon mahdollisuudet ovat alueen vahvuuksia, joita voidaan hyödyntää paremmin tulevaisuuden kehittämistoimissa. Alueella on jo laajennettu majoituskapasiteettia, joka on lisännyt matkailijoiden määrää ja samalla lisännyt painetta reitistön laajentamiseen ja parantamiseen.

Kuva: Jani Kärppä Photography

Taulukko 7. Vastanneiden (n = 877) kulkenut matkaa kilometreinä käynnin aikana, jaoteltuna liikkumistapaan mukaan. Liikkumistapoja saattoi olla käynnillä useita. Viimeisen sarakkeen arvo on liikkumisen keskimääräinen ja vuoden 2022 käyntimäärä (203 623).

Liikkumistapa	Vastanneet (kpl)	Keskisarvo (km)	Min (km)	25% (km)	Med (km)	75% (km)	Max (km)	Käytetty matkaa (km)
Patikoiden	603	12	0	6	9	13	25	1 140 454
Hiihtäen	165	18,7	0	10	17	24	100	589 435
Lumikenkän	89	6,4	0	5	6	8	15	112 213
Pyöräillen	78	20,8	0	10	20	30	80	327 814
Juosten	17	6,8	0	0	0	10	31	0
Muuten, miten?	17	8,0	0	5	7	10	25	25 006
-	-	13	-	-	10,0	-	-	2 194 882

Pyhä-Luostolla liikuttiin miljoonia kilometrejä

Vastaajia pyydettiin valitsemaan, millä tavoin he olivat retkellään liikkeellä, ja kuinka pitkän matkan he aikovat sen aikana omin voimin kulkea (taulukko 7). Liikkumistapoja saattoi olla useita saman käynnin aikana.

- Vastanneista 69 % oli liikkeellä patikoiden, keskimäärin noin 12 km:n matkan (mediaani 9 km).
- Hiihtäen liikkui 19 % vastanneista, keskimäärin 19 kilometriä (mediaani 17 km). Tämä liikkumistapa oli vähentynyt verrattuna edelliseen tutkimukseen; myös hiihtäen matkat olivat keskimäärin hieman lyhyempiä.
- Lumikenkäily ja erityisesti pyöräily (sisältäen maasto- ja talvipyöräilyn) olivat kasvattaneet suosiotaan. Pyöräillen kuljetut matkat olivat pidentyneet n. 50–60 %, mihin lienee vaikuttanut ainakin sähköpyörän yleistyminen.
- Muina liikkumistapoina mainittiin useimmiten liukulumikenkäily, skinnailu ja vapaalasku.

Kun ilmoitettujen matkojen mediaanit suhteutetaan kansallispuiston vuotuisen käyntimäärään voidaan arvioida kävijöiden liikkuneen Pyhä-Luostolla lihasvoimin lähes 2,2 miljoonaa kilometriä vuonna 2022.

Jotta Pyhä-Luoston alueen potentiaali voidaan hyödyntää täysimääräisesti, reitistöjen kehittäminen vaatii jatkossa monipuolistamista ja laajentamista. Helposti saavutettavien ympyräreittien lisääminen sekä uusien monikäyttöreittien, kuten lumikenkäily- ja talvipyöräilyreittien kehittäminen, tukee alueen pyrkimyksiä tarjota ympärivuotisia ulkoiluelämyksiä. Reittien kunnossapidon parantaminen ja opasteiden selkeyttäminen ovat keskeisiä toimenpiteitä matkailijoiden turvallisuuden ja positiivisen kävijäkokemuksen varmistamiseksi.

Reitit ja niiden kehittäminen ovat kaiken keskiössä, jotta alueen yrittäjien pystyvät vastaamaan kasvavaan kysyntään tarjoamalla laadukkaita palveluita, jotka täyttävät kansainvälisten matkailijoiden odotukset.

Kestävän reitistökehityksen, digitaalisten palveluiden hyödyntämisen ja monipuolistamisen kautta alue parantaa kilpailukykyään ja vastaa asiakkaidensa kasvaviin odotuksiin samalla, kun se säilyttää ainutlaatuisen luonnon ja erityislaatuisen tunnelmansa.

TRAIL STANDARDS

Yleiskuvaus

Allegra Nordicsin reittien rakentamisen toimintatapa yhdistää kestävyysajattelun, käyttäjäkokemuksen optimoinnin ja luonnon huomioimisen. Reittien suunnittelussa ja rakentamisessa painotetaan luonnonmukaisuutta, reittien pitkäikäisyyttä ja käyttäjien sitouttamista. Toimintamalli kattaa reittityypit, rakentamisen periaatteet ja menetelmät sekä ylläpidon, jotka kaikki tukevat ekologisesti ja taloudellisesti kestäviä ratkaisuja.

Tähän asiakirjaan on hyödynnetty tietoa parhaista yleisesti käytetyistä menetelmistä ja tiedosta niin kotimaasta kuin kansainvälisestikin. Sisältö perustuu lisäksi maastokäynteihin, kenttäarviointeihin, työpajoihin ja -kokouksiin sekä etukäteismateriaaleihin, jotka toimitettiin toimeksiantajalle hankkeen alussa. Työssä on myös hyödynnetty hyviä ja toimivia käytänteitä, sekä malleja Metsähallituksen tuottaman hyvän viitoittamisen perusteiden -asiakirjan pohjalta.

Trail Standards -asiakirja tarjoaa selkeän kokonaisuuden reittien suunnittelusta ja toteutuksesta. Sen pääsisältö jakautuu seuraaviin osioihin:

1. **Reittityypit:** Kuvaa yleisesti kesän yhteiskäyttöreittejä ja talven monikäyttöreittejä, joiden suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan käyttäjän tarpeet ja olosuhteiden erityispiirteet.
2. **Rakentamisen periaatteet:** Esittelee kestävän reittirakentamisen keskeiset periaatteet, kuten vedenhallinnan ja maisemoinnin.
3. **Rakennustavat:** Tarkastelee erilaisia menetelmiä reittien rakentamiseen, mukaan lukien käsityö- ja koneelliset menetelmät.
4. **Reittisuunnittelun elementit:** Korostaa suunnittelun tärkeitä osa-alueita, kuten ennakoitavuutta ja rakenteellisia yksityiskohtia.
5. **Huolto ja ylläpito:** Käsittelee reittien kunnossapitoa ja siihen liittyviä toimintatapoja.
6. **Reittimerkinnot:** Kuvaa opasteiden ja merkintöjen roolia turvallisen ja miellyttävän käyttäjäkokemuksen varmistamisessa.
7. **Reittien vaativuusluokittelu:** Esittelee reittien vaativuuden arvioinnin periaatteet ja siihen liittyvät luokittelumallit.
8. **Käyttäjälähtöisyys ja opastekokonaisuus:** Tarkastelee reittien suunnittelua asiakaskokemuksen näkökulmasta ja opasteiden roolia selkeän ja turvallisen käyttäjäkokemuksen varmistamisessa.

Reittityypit

Reitit jaotellaan ympärivuotisesti kahteen pääryhmään: kesän yhteiskäyttöreitteihin ja talven monikäyttöreitteihin.

Kesän yhteiskäyttöreitit palvelevat monipuolisesti erilaisia ulkoilumuotoja. Nämä reitit rakentuvat luonnon muotoja mukaillen ja sisältävät usein parannettuja luonnonpolkuja sekä kestäväitä rakenteita ja vedenhallintaratkaisuja, jotka parantavat reitin käyttöikää ja turvallisuutta.

Talven monikäyttöreitit on suunniteltu huomioimaan talven lumiset ja liukkaat olosuhteet. Reiteillä on usein tasainen ja leveä kulutuspinna sekä selkeät opasteet, jotka helpottavat liikkumista myös hämärässä tai haastavissa olosuhteissa.

Molemmille reittityypeille yhteistä on niiden suunnittelussa huomioitu käyttäjien tarpeet ja monipuolisuus. Kesä- ja talvikäyttö erottaa toisistaan reittien tekninen toteutus ja pinna, mutta kummassakin painotetaan kestävyttä ja käyttäjälähtöisyyttä.

Kesän yhteiskäyttöreitti, Rovaniemi

Rakentamisen periaatteet

Reittirakentamisen keskiössä on luonnon kunnioittaminen ja pitkäikäiset ratkaisut. Kaikissa reiteissä vedenhallinta on avainasemassa, sillä oikein suunnitellut kaltevuudet ja vedenohjaukset estävät eroosiota ja ylläpitävät reittien kestävyyttä. Kulutuspinnat rakennetaan paikallisesta tai tuodusta materiaalista, ja reittien maisemointi tehdään ympärivään maastoon sopivaksi. Tämä pitää reitit esteettisinä ja luontoon sulautuvina.

Reitin perusrakenne.

Reitin kaltevuusvaihtelulla lisätään ajamisen hauskuutta ja ohjataan vesi tehokkaasti pois reitiltä

Reitin maisemointi

Euroopan unionin
osarahoittama

LAPIN LIITTO

Rakennustavat

Rakentamismenetelmät valitaan alueen maaston ja käyttötarpeen mukaan. Käsityökalun rakentaminen sopii ympäristöherkille alueille, mutta on aikaa vievä ja kalliimpi vaihtoehto. Koneellisesti rakennettavat reitit ovat tehokkaampia ja mahdollistavat kestävämpien rakenteiden toteuttamisen. Paikallisesta materiaalista rakentaminen minimoi ympäristökuormituksen, kun taas tuoduilla materiaaleilla voidaan vastata vaativampien reittien tarpeisiin. Molemmissa tapauksissa ympäristön maisemointi integroi reitit saumattomasti luontoon.

Koneellisesti paikallisesti maasta rakennettu

Käsityökaluin rakennettu

Reittisuunnittelun elementit

Hyvä reittisuunnittelu ottaa huomioon käyttäjäkokemuksen ja reitin kestävyys. Ennakoitavuus varmistetaan suunnittelemalla reitille hyvä näkyvyys ja käyttäjän tarpeita vastaavat elementit. Rakenteelliset yksityiskohdat, kuten rollerit ja kallistetut kaarteet, lisäävät käyttömukavuutta ja auttavat hallitsemaan veden virtausta. Rock gardenit ja muut tekniset elementit tarjoavat haastetta ja kestävät kulutusta, mikä pidentää reitin käyttöikää.

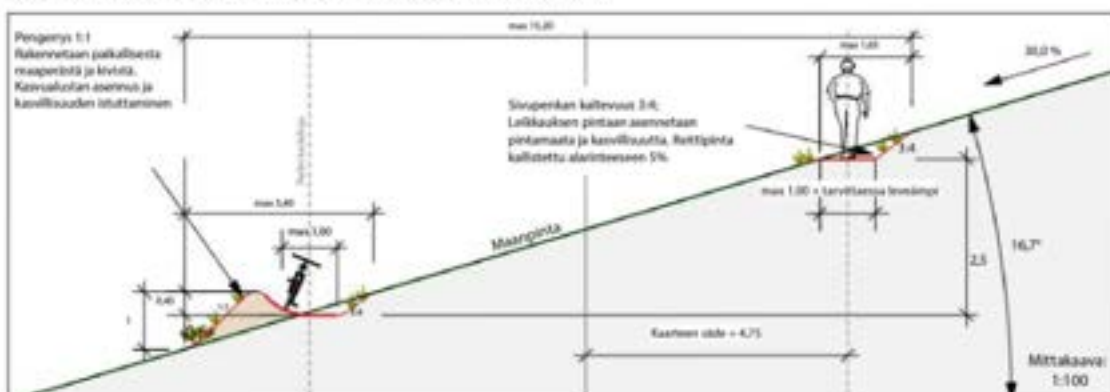

Ennakoinnin suunnittelu

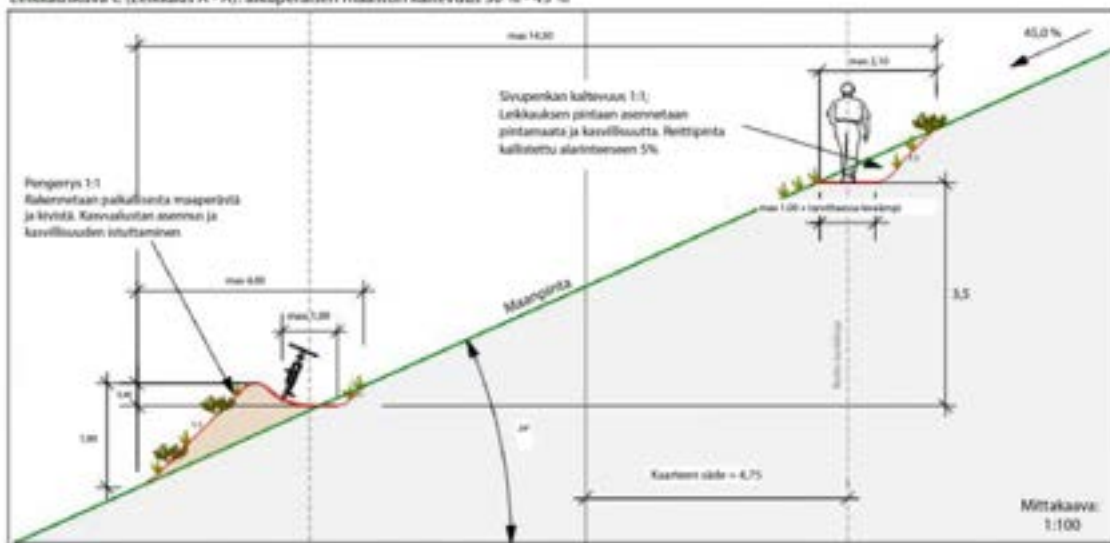
Leikkauskuva A (Leikkaus A - A): alkuperäisen maaston kaltevuus 0% - 15%

Leikkauskuva B (Leikkaus A - A): alkuperäisen maaston kaltevuus 15% - 30%

Leikkauskuva C (Leikkaus A - A): alkuperäisen maaston kaltevuus 30% - 45%

Kallistukset eri maaston kaltevuuksissa

Huolto ja ylläpito

Reittien hyvä suunnittelu ja kestävä rakentaminen vähentävät ylläpitotarvetta ja -kustannuksia. Kestävän rakentamisen kohteissa reittien vuotuiset ylläpitokulut ovat pienentyneet merkittävästi kestävien rakennusratkaisujen ansiosta. Huolto sisältää säännölliset tarkastukset ja korjausten toteuttamisen, minkä avulla voidaan varmistaa reitin turvallisuus ja käyttökelpoisuus pitkällä aikavälillä. Suunnitelmallisuus ja yhteistyö paikallisten toimijoiden kanssa ovat tärkeässä roolissa ylläpidossa.

Reittimerkinnot

Hyvä reittimerkintä on sellainen, jota käyttäjä ei tarvitse erikseen huomioida – se on huomaamaton mutta luotettava. Käyttäjä voi keskittyä itse aktiviteettiin ja luontoon ilman, että hänen täytyy pysähtyä pohtimaan reitin kulkua. Tämä selkeys ja johdonmukaisuus parantaa asiakaskokemusta ja tekee reittien käyttämisestä turvallisempaa ja miellyttävämpää kaikille.

Tavallisesti reittejä on kehitetty kysynnän, resurssien ja osaamisen mukaan, ja vuosien varrella maastoon on merkitty erilaisia reittejä eri projektien yhteydessä. Monet näistä vanhoista reiteistä ja niiden opasteista ovat kuitenkin jo kunnostuksen tarpeessa. Nykyisellään reiteillä käytettävät merkinnot, viitat ja opasteet ovat hyvin erilaisia: ne on suunniteltu eri logiikoilla, asennettu eri tavoin ja ovat eri vaiheissa elinkaartaan. Tämä on johtanut siihen, että opastekokonaisuus ei aina palvele käyttäjiä parhaalla mahdollisella tavalla.

Lähtöpaikkojen löytäminen ja ennakkotiedon saatavuus ovat usein puutteellisia sekä verkkosivuilla että paikan päällä, mikä hankaloittaa reittien käyttöä. Asiakkaat kaipaavat loogisia, selkeitä ja helposti luettavia opasteita, jotka auttavat paikantamisessa ja reitin valinnassa, erityisesti risteyksissä. Viittojen tulee olla selkeästi havaittavia kaikissa olosuhteissa, ja yhtenäinen opasteiden logiikka on tärkeää turvallisuuden ja sujuvuuden kannalta.

Reittien vaativuusluokittelu

Suomessa ei vielä ole virallista ja yhtenäistä vaativuusluokitusta reitistöille. Ennakkotiedot reitin vaativuudesta ovat olennainen osa asiakaskokemusta. Reittiä suunniteltaessa tulee jo etukäteen määritellä, kenelle reitti on suunnattu ja kuinka vaativa se on. Reittien vaativuus voidaan esittää reittikuvauksissa tekstinä ja tarvittaessa kartassa eri värisin viivoin. Maastossa symbolien käyttöä opasteissa kannattaa kuitenkin harkita, jotta ei synny sekaannuksia. Poikkeuksena voidaan käyttää esimerkiksi vaikean maaston kiertoreittejä, jotka voi merkitä sekä karttaan että maastoon symbolin avulla.

Tällä hetkellä yleisesti vallitseva käytäntö ja eri käyttäjien hyvin tuntema malli on hiihtokeskusten vaativuusluokitukset (esim. Bike Parkit ja laskettelurinteiden vaikeusasteet). Tämä valtakunnallisesti käytössä oleva reittien vaativuusluokitus on helppo tapa osoittaa käyttäjälle eri

reittien vaativuus ja siten hänen on helppo löytää omalle taito ja kuntotasolleen sopivat reitit ilman alueen ja kyseisen reitin tuntemista.

	Erittäin helppo - vihreä reitti Vihreä reitti tarkoittaa erittäin helppoa sora- tai metsätietä. Kyseessä on yleensä leveä, tasainen ja kovapohjainen tie tai ura, jossa liikenne on yleensä hyvin vähäistä. Mäet ovat loivia ja korkeuserot pieniä. Reitillä olevat sillat ovat leveitä, eikä pitkospuilta näillä reiteillä ole ollenkaan. Reitillä pärjää tavanomaisilla taidoilla ja reitti soveltuu kaikille käyttäjille.
	Helppo - sininen reitti Sininen reitti on helppo reitti, joka on yleensä leveä polku tai mhykyisempi metsätie. Reitillä on pääosin kova alusta. Juuret, kivet ja muut esteet voi mennä helposti yli tai ne ovat kierrettävissä. Sillat ja pitkospuut ovat leveitä, eli vähintään kahden lankun levyisiä. Reitillä voi olla ylä- tai alamäkiä tai muita osuuksia, joilla pitää olla tarkkaavainen ja kontrolloida vauhtia. Reitti on soveltuu perus taidoilla varustetuille käyttäjille.
	Keskivaativa - punainen reitti Punainen reitti on keskivaativa reitti, joka on usein polku tai muu kapeahko maastossa oleva ura. Reitillä voi olla kapeitakin pitkospuita, hankalahkoja kivikoita, juurakoita ja muita esteitä, pehmeitä osuuksia sekä pitkiä loivia ja lyhyitä jyrkähköjä mäkii. Esteiden ylittäminen voi vaatia tasapainon siirtämistä ja sopivan linjan valintaa. Reitien suorittaminen vaatii jatkuvaa tarkkaavaisuutta ja perus taitoja. Reitti on osittain fyysisesti tai teknisesti haastava.
	Vaativa - musta reitti Musta reitti on vaativa maastopyöräilyreitti, joka on kapea polku tai reitti ja siinä on useita vaikeakulkuisia kohtia, kuten juurakkoja, irtokiviä, lohkeavia, jyrkkiä osuuksia, pehmeitä paikkoja, mutkia ja vaativia pitkospuita tai näiden yhdistelmiä. Reitillä voi olla pieniä hyppyjä ja droppeja. Ajaminen vaatii tarkkaa ajolinjan valintaa, tasapainon vaihdon, vedon ja jarruttamisen ajoitusta sekä oikeaa tilannenopeutta. Reitti vaatii edistyneitä maastopyöräilytaitoja ja silti saattaa vaatia pyörän taluttamista tietyillä osioilla. Reitti soveltuu vain maastopyörällä ajettavaksi.

Pieni osa Metsähallituksen ylläpitämistä reiteistä on luokiteltu käyttäen [Suomen Ladun Suomen ulkoilureittien luokitusjärjestelmää](#), mutta sen käytöstä ollaan luopumassa. Pääpaino on jatkossa reittien kuvauksella, niin että kukin kävijä löytää itselleen sopivan reitin. Maastossa voi kuitenkin edelleen näkyä reittiluokituksen merkintöjä, joissa helpon reitin tunnuksena on sininen ympyrä, keskivaativan punainen neliö ja vaativan musta kolmio.

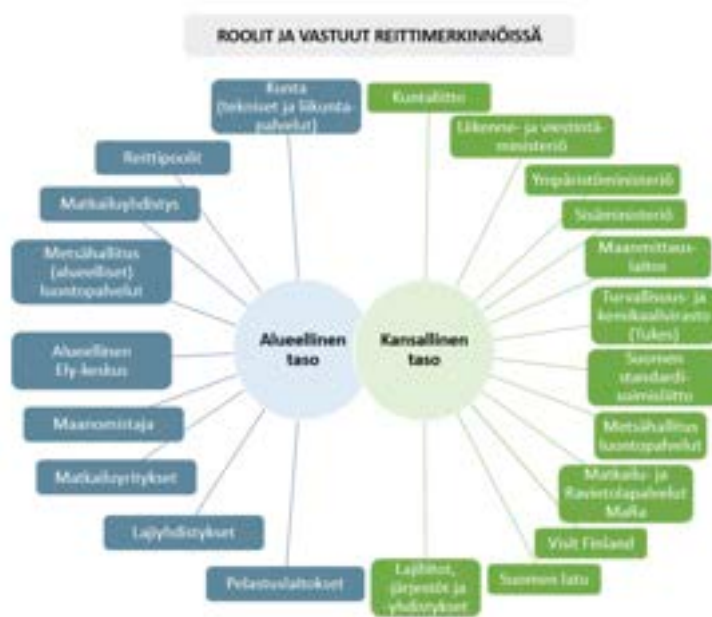
Vaativuusluokitukset voivat kuitenkin vaihdella eri kulkutapojen mukaan, joten on tärkeää, että väriluokituksen lisäksi vaativuus avataan myös selkeästi tekstimuodossa lähtöpaikoilla, jotta käyttäjät ymmärtävät reitin haasteet.

Talvireittien vaativuusluokittelu on haastavampaa. Fyysisyys, teknisyyt ja talven olosuhteet ovat erityisiä. Talvireitit voivat olla huomattavasti vaativampia kuin kesäreitit, sillä lumi, jää ja kylmä sää tekevät kulkemisesta raskaampaa ja teknisesti haastavampaa. Esimerkiksi reittien pinnan liukkaus, lumen syvyys sekä muuttuvat sääolosuhteet vaikuttavat merkittävästi reitin vaikeusasteeseen. Lisäksi talvella fyysinen rasitus kasvaa, kun reiteillä tarvitaan usein enemmän voimaa liikkua lumisissa olosuhteissa. Toisaalta kesäreiteillä teknisyyt voi tulla esiin esimerkiksi juurakkojen ja kivikoiden muodossa, mutta talvella reittien haasteet liittyvät usein talvien sääolosuhteiden asettamiin erityisvaatimuksiin. On kuitenkin järkevää luokitella samoilla merkinnöillä myös talvireitit, jotta väärinkäsityksiä ei synny, mutta samalla on tärkeää huomioida ja selittää talvien reittien erityispiirteet selkeästi reittikuvauksissa.

Suomessa reittimerkintöjen roolit ja vastuut jakautuvat nykyisellään laajalle joukolle eri kansallisen tason- ja alueellisen tason toimijoita, mikä jo itsessään aiheuttaa reittimerkintöjen kirjavan käytännön. Tämän lisäksi Suomessa on myös yksityisen sektorin toimijoita, joiden asiantuntemusta ja osaamista hyödynnetään laajasti reittimerkintöjen ja vaativuusluokitusten määrittelyssä.

Alueellisella tasolla toimijoita ovat esimerkiksi kuntien tekniset ja liikuntapalvelut, matkailuyhdistykset, Metsähallitus, ELY-keskukset, maanomistajat, matkailuyritykset, lajiyhdistykset ja pelastuslaitokset. Näiden toimijoiden vastuulla on reittien paikallinen hallinta, ylläpito ja kehittäminen, kuten reittien kunnostus, turvallisuus ja huollot.

Kansallisella tasolla toimijoina ovat laajemmin lainsäädännön ja standardien ylläpitäjät, kuten liikenne- ja viestintäministeriö, ympäristöministeriö, sisäministeriö, maanmittauslaitos, Tukes, Suomen standardisoimisliitto, Metsähallitus luontopalvelut, matkailu- ravintolapalvelut (MaRa), Visit Finland, Suomen latu ja eri lajiliitot, -järjestöt ja -yhdistykset. Näiden tahojen roolit liittyvät reittien kehittämiseen ja turvallisuuden sekä yhtenäisten standardien varmistamiseen koko maassa.

Suomen Latu käynnisti vuonna 2024 maastopyöräreittien vaativuusluokitteluhankkeen, jonka tavoitteena on luoda kansallinen, yhtenäinen malli maastopyöräilyreittien vaativuuden arviointiin. Tämä yhtenäinen luokittelu parantaa reittien turvallisuutta, selkeyttää niiden luonnetta ja kannustaa uusia harrastajia liikkumaan selkeästi merkityillä ja helposti lähestyttävillä reiteillä. Tästä hankkeesta voi olla myös hyötyä reittien vaativuusluokitteluun myös laajemminkin eri segmenteissä.

Kansainvälinen Trail Rating System (ITRS) on maastopyöräilyreittien arviointiin tarkoitettu standardi, jonka tavoitteena on tarjota yhtenäinen ja selkeä tapa määritellä reittien vaikeustasoja. ITRS:n avulla pyöräilijät voivat arvioida reittien soveltuvuutta omalle taitotasolleen ja valmistautua reitteihin paremmin. Tämä edistää turvallisuutta, käytettävyyttä ja matkailua maastopyöräilyssä. ITRS-luokittelu on tehokas ja monipuolinen työkalu maastopyöräilyreittien arviointiin, jota käytetään jo kansainvälisesti, ja joka voisi myös soveltua räätälöidysti Suomen olosuhteisiin. Tätä luokitusjärjestelmää ei vielä kotimaisesti kovinkaan hyvin tunneta.

ITRS-luokittelun periaatteet

ITRS-luokittelu jakaa maastopyöräilyreitit neljään pääkategoriaan:

1. **Tekninen vaativuus (Technical Difficulty):** Määrittelee pyöräilytaidon tason, joka tarvitaan teknisten haasteiden, kuten esteiden ja maastonmuotojen, hallitsemiseen.
2. **Kestävyys (Endurance):** Arvioi reitin fyysisen kuormittavuuden pituuden, korkeuserojen ja intensiteetin perusteella.
3. **Altistuminen (Exposure):** Kuvastaa mahdollisen kaatumisen tai virheen vakavuuden vaikutuksia, kuten jyrkkiä pudotuksia tai vaarallisia paikkoja.

4. **Erämaaolosuhteet (Wilderness):** Ottaa huomioon reitin etäisyyden palveluista ja sen vaatiman omavaraisuuden ympäristössä, joka on usein kaukana sivilisaatiosta.

Jokaisella kategoriassa on värikoodatut tasot, jotka vaihtelevat helposta (vihreä) erittäin haastavaan (musta).

Käyttäjälähtöisyys

Käyttäjälähtöisyys tarkoittaa reitin käyttäjän tarpeiden ymmärtämistä ja huomioimista koko palvelupolun ajan. Opasteet ja reitit ovat ensisijaisesti asiakasta varten, joten käyttäjän näkökulma tulee ottaa huomioon jo suunnitteluvaiheessa. Asiakaskokemus alkaa ennen reitille saapumista ja jatkuu reitin käytön jälkeen, jolloin kaikki vaiheet vaikuttavat käyttäjän kokonaisvaltaiseen kokemukseen. Hyvin suunniteltu opastekokonaisuus tukee sujuvaa ja turvallista kulkua, jolloin käyttäjä voi keskittyä nauttimaan maisemista, luontoelämyksistä ja urheilusta ilman huolta reitillä pysymisestä tai eksymisestä.

Lähtöpaikat ovat olennainen osa asiakkaan palvelupolkua. Lähtöpaikan tulee sijaita helposti saavutettavassa paikassa ja olla selkeästi opastettu, jotta reitille lähtö on sujuvaa ja turvallista. Viitoitus, selkeästi erottuvat reitit ja maaston muokkaus parantavat lähtöpaikan löydettävyyttä ja käyttömukavuutta, mikä lisää käyttäjän tyytyväisyyttä ja reitin houkuttelevuutta. Asiakslähtöinen opastekokonaisuus varmistaa miellyttävän ja vaivattoman kokemuksen, mikä houkuttelee kävijät palaamaan kohteeseen yhä uudelleen.

Opastekokonaisuus

Opastekokonaisuus muodostuu opastetauluista, jatkuvasta reittimerkinnästä ja viitoituksesta, jotka ohjaavat kulkijaa reitistöllä selkeästi ja turvallisesti. Opastekokonaisuuden tarkoituksena on tarjota kattavat ja loogiset opasteet, jotka tukevat reitillä liikkujan navigointia ja turvallisuutta.

Reitistö alkaa lähtöpaikan opastetaulusta, josta asiakas saa ennakkotietoa reitistä sekä ohjeet reitillä liikkumiseen. Jatkuva reittimerkintä varmistaa, että kulkija pysyy reitillä oikealla polulla, kun taas viitoitus ohjaa risteyksissä oikeaan suuntaan. Risteysalueilla sijaitsevat karttataulut auttavat paikantamaan oman sijainnin ja helpottavat reittivalintojen tekemistä.

Opastekokonaisuuden tulee olla tarkoituksenmukainen ja johdonmukainen. Suunnitteluvaiheessa on tärkeää tarkastella ensin reitin merkintätapoja ja viitoitusta, sillä ne vaikuttavat lähtöpaikkojen opasteiden sisältöön ja ulkoasuun. Koska opastekokonaisuus on keskeinen osa reitillä olevien riskien hallintaa, on olennaista arvioida reitin riskejä myös opasteiden näkökulmasta, jotta opasteet vastaavat reitin vaatimuksiin ja turvaavat reitillä kulkemista.

Opastekokonaisuuden suunnitteluun vaikuttavat monet eri tekijät, kuten opasteiden ulkonäkö, sisältö, sijoittelu ja materiaalivalinnat. Nämä tekijät muodostavat perustan onnistuneelle opastukselle, joka parantaa reitillä liikkujan kokemusta ja varmistaa turvallisen reitistön käytön.

Nykyisellä Pyhä-Luosto-alueen reiteistä vastaavat monet eri toimijat. Tämä on hyvin tyypillistä matkailu- ja kuntakeskuksissa, joissa reiteistä vastaavina toimijoina voivat olla Metsähallitus, kunta, kyläyhdistys tai vaikkapa latupooli. Loppukäyttäjälle ei kuitenkaan ole merkitystä, kuka reittiä ylläpitää – tärkeintä on, että alueen reitit ja opasteet muodostavat selkeän ja toimivan kokonaisuuden. Pyhä-Luosto-alueen matkailukeskuksen ja kansallispuiston reitit yhdessä muodostavat laajemman alueellisen reitistön, mutta jos ne on suunniteltu ja merkitty nykytilassa eri tavoin, lopputuloksena voi olla sekava käyttäjäkokemus.

Loppukäyttäjän kannalta on oleellista, että reitit toimivat saumattomasti yhteen. Tämä vaatii eri toimijoilta yhteistyötä, jossa huomioidaan alueen asiakasprofiili, reittien nykytila ja tulevat tarpeet. Yhteisesti sovittavia asioita ovat muun muassa viittojen ja merkintöjen ulkonäkö ja logiikka sekä reittien lähtöpisteiden sijainti. Tämä on erityisen tärkeää esimerkiksi silloin, kun reitti alkaa kaava-alueelta tai palvelupisteen läheisyydestä. Loppukäyttäjän näkökulmasta koko palvelupolun, palvelupisteeltä reitille, tulisi olla sujuva ja helposti seurattava.

Turvallisen ja asiakaslähtöisen opastekokonaisuuden kannalta reitistön tulee olla mahdollisimman selkeä ja yksinkertainen. Kaikkia pienimpiä polunpätkiä ei kannata sisällyttää reitistöön, vaan jokaisen reitin osan tulisi palvella selkeää tarkoitusta. Joskus voi olla järkevää jopa sulkea vanhoja reittejä, jotta kokonaisuudesta saadaan toimiva ja helppokäyttöinen. Suunnittelijan on ajateltava asiakkaan puolesta ja ohjattava kulku siten, että kohteelle pääsy on selkeää. Liian monien vaihtoehtojen tarjoaminen voi tehdä reitin löytämisestä ja käyttämisestä haastavaa, joten yksinkertaisuus parantaa sekä turvallisuutta että asiakaskokemusta.

Suomen Standardisoimisliitto ylläpitää standardia SFS 4424 Ulkoilun ja liikunnan merkit, joka on alan asiantuntijoiden kokoama sarja ulkoilureiteillä käytettävistä merkeistä ja symboleista. Standardia päivitetään tarpeiden mukaan Standardisoimisliiton johdolla.

Suosituksena Pyhä-Luosto alueen reitistöllä on käyttää tämän standardin yksiselitteisiä ja kansainvälisesti ymmärrettäviä symboleja merkittäessä maastoreitin suositeltuja kulkutapoja ja alueelta löytyvää palveluntarjontaa. Standardi sisältää myös maastoreiteillä käytettäviä varoitus-, kielto-, määräys- ja ohjamerkkejä mittoineen, väreineen ja käyttöohjeineen.

Esimerkkejä SFS 4424, Ulkoilun ja liikunnan merkit -standardista

OPASTESUUNNITELMA PYHÄ-LUOSTO MASTER PLAN

Yleiskuvaus

Opastesuunnitelman havainnot ovat laadittu kesän 2024 aikana tehtyjen maastokäyntien pohjalta. Maastokäynnit ovat keskittyneet hankkeessa määritetyille reittialueille. Reittialueet ovat uusia sekä jo olemassa olevia ulkoilureittejä. Opastesuunnitelmassa on pyritty määrittämään tarvittavat opasteet sekä parannukset reitin navigoinnin osalta. Lisäksi on huomioitu reittiturvallisuutta edistävät toimenpiteet opasteiden muodossa.

Reittialueiden opasteet koostuvat Metsähallituksen ja kuntien hallinnoimien reittien opasteista. Opastekanta vaihtelee vanhojen puuopasteiden sekä uusien alumiiniopasteiden välillä. Havaittuja reittimerkintöjä on maastossa seuraavia: puiset merkkikepit, muoviset auraskepit, maalimerkit puissa sekä opasteissa ja symbolimerkkejä. Satunnaisesti reiteiltä löytyi väliaikaisia ratkaisuja kuten tussilla kirjoitettuja puisia opasteviittoja tai muita ohjeistuksia.

Opasteviitoissa sekä jalustoissa on käytetty värikoodauksia mitkä ilmentävät oletettavasti reitin vaikeusastetta, vuodenaikaa, teemaa tai käyttötarkoitusta.

Kartta- ja opasteasennuksia Luoston alueella

Karttaopasteita

Puiset opasteviitat ja jalustat

Pyhä-Luosto master plan reittialueet sisältävät vanhoja puisia opasteviittoja. Puuvalmisteisien opasteiden kunto vaihtelee alueiden välillä. Puuopasteissa ajan ja olosuhteiden luoma eroosio näkyy herkästi. Yleisin syy opasteviitan ja jalustan rikkoutumiseen on lahoaminen tai koneen törmäyksestä aiheutunut rikkoutuminen.

Puuopasteet ovat ulkoasultaan tummia ja opasteviittoihin on kaiverrettu teksti-informaatio. Teksti-informaatio on yleensä maalattu punertavalla tai mustalla värillä. Opasteisiin on kiinnitetty ulkoilureitin symboleita.

Esimerkki Pyhä-Luosto alueelle käytetystä puisesta opasteviittamallista opasteviittoja

Huonokuntoisia puisia opasteviittoja

Alumiiniopasteviitat ja metallijalustat

Reittialueilla on uutena opastekantana alumiiniset opasteviitat sekä metallijalustat. Alumiinisia opasteita löytyy erityisesti kansallispuiston reiteiltä sekä muilta Metsähallituksen hallinnoimilta ulkoilureiteiltä. Alumiiniopasteen iso hyöty on kestävyys ja selkeys. Opaste kestää oikein asennettuna hyvin olosuhteita ja aikaa. Huono asennus tai esimerkiksi voimakas lumikuorma voi aiheuttaa opasteiden hajoamista.

Alumiiniset opasteet ovat pääosin ulkoasultaan ruskeita ja teksti-informaatio on valkoisella. Opasteviitoissa on symbolimerkinnot reittien mukaan. Symboleissa on käytetty ruskeaa sekä sinistä taustaväriä.

Esimerkki Pyhä-Luosto alueella käytetystä metallisesta opasteviittamallista:

Reittimerkinnot

Reittimerkintöjä on toteutettu maalimerkein ja symboleiden avulla. Lisäksi reittimerkkeinä on käytetty aurasviittoja (talvireitit) ja puisia sekä muovikomposiitti reittikeppejä. Alueelta löytyi satunnaisesti väliaikaisia opasteita. Väliaikaiset reittimerkinnot olivat puisia tai paperitulosteita.

Opastekokonaisuuksiin on lisätty reittimerkkien värejä ohjaamaan oikealle reitille vuodenajan tai ulkoilulajin mukaan. Reittimerkkejä olemassa olevilla reiteillä on määrällisesti vähän.

Maalimerkkaus ja väliaikainen opaste:

Puuhun naulalla kiinnitetty maalimerkki:

Väliaikaisia talviopasteita maahan kaatuneena:

Toimenpidesuosituksia

Ulkoilureitin käyttökokemus mielekkään reitin lisäksi koostuu isoksi osaksi reittinavigoinnin helppoudesta. Navigoinnin helppous korostuu erityisesti silloin, kun kyse on matalan kynnyksen reiteistä tai matkailu- ja lähialueen ulkoilureiteistä.

Ulkoilureittien lähtöpisteiden tulee olla informatiivisia. Lähtöpisteiden tulisi sisältää tietoa alueen olosuhteista sekä yleisesti ulkoilureiteistä ja reittialueella liikkumisen säännöistä. Yksi lähtöpisteen tärkeimmistä elementeistä on karttataulu, johon ovat merkittynä viralliset ulkoilureitit. Käyttäjä tarvitsee myös tiedon sen hetkisestä sijainnista sekä lisäksi ohjeet, kuinka toimia hätätilanteessa.

Selkeät opasteet kohdenimillä ja kilometrilukemilla ovat ensisijaisen tärkeitä. Helposti luettavat ja näkyvät opasteviitat auttavat reitin käyttäjää havainnoimaan opastepisteitä. Opasteiden tulee sisältää myös tieto siitä mihin käyttötarkoitukseen ja mille vuodenajalle kyseinen ulkoilureitti on osoitettu. Käyttötarkoitus ja vuodenaikalajit toteutetaan opasteisiin symboleiden avulla.

Tukesin määräysten mukaisesti reitin käyttäjälle on annettava kaikki tarvittava tieto, jotta ulkoilureitin käyttäjä osaa toimia reitillä turvallisesti.

Tukesin ohjeistus

- *reitin ja kohteiden nimeäminen*
- *lähtöpaikan merkitseminen ja lähtöpaikalle opastaminen*
- *opastetaulut: reitin kuvaus, pituus ja vaativuus, lähtöpaikan osoite, turvallisuus- ja hätätilanneohjeet, reitin ylläpitäjän tiedot*
- *karttataulut: sijainnin ja suuntien hahmottaminen*
- *viitoitus lähtöpaikalla, risteyksissä, reitin varrella ja kohteissa*
- *jatkuvat reittimerkinnät reitillä pysymisen varmistamiseksi*
- *paikannusmerkinnät lähtö- ja taukopaikoilla, risteyksissä ja erityiskohteissa*
- *varoitus- ja kieltomerkinnät*

[Lähde: Turvallisuus- ja kemikaalivirasto \(Tukes\)](#)

Toimenpiteet

Pyhä-Luosto master plan hankkeen reittialueella on suositeltavaa aloittaa opastekannan uusiminen ja yhtenäistäminen. Olemassa olevien reittien osalta vanhan opastekannan uusiminen on tärkeää. Uusille perustettaville ulkoilureiteille sekä olemassa oleville reiteille kehitetään yhteneväinen opastekanta.

Opastemalliksi suositellaan alueella jo käytössä olevaa alumiinista ruskeaa opasteviittaa Ulkoilun- ja liikunnat merkit -standardin SFS 4424:2020 mukaisilla symboleilla.

Suosittelun opasteviitamalli. (Kuvälähde, REILA- hanke)

Opasteiden lisäksi ulkoilureiteille on tarpeen lisätä paikannuspisteitä. Paikannuspisteitä voi asentaa kaikille ulkoilureiteille. Hyviä kohteita paikannusmerkille ovat lähtö- ja taukopaikat, reittiristeykset, syrjäiset ja haastavat reittiosuudet sekä turvallisuussuunnitelmassa havaitut riskikohteet.

Paikannusmerkistä ilmenee hätänumero, kunnan nimi, paikannimi sekä paikannuspisteen eli sijainnin koordinaatit.

Ulkoilun- ja liikunnat merkit -standardin SFS 4424:2020 mukainen paikannusmerkki

Risteyksissä tai muutoin keskeisissä sijaintipisteissä suosittelimme käyttämään karttatauluja. Karttataulut ovat hyvä apuväline käyttäjälle paikantamiseen sekä navigointiin. Karttataulun tiedoista on hyvä ilmetä vähintään lähialueen reitit ja

reittisymbolit, symbolien selitteet, nykyinen sijainti ”Olet tässä” -merkinnän avulla, etäisyydet ja reittikohteiden nimet. Kesä- ja talvireiteille on hyvä olla omat karttataulunsa.

Karttataulut voidaan asentaa paikannuspisteiden kanssa samoihin kohteisiin, kuten risteyksiin ja taukopaikkoihin.

Ulkoilureiteille on tärkeä lisätä jatkuvaa reittimerkintää. Jatkuvan reittimerkinnän lisääminen on tarpeen uusille sekä jo olemassa oleville reiteille. Jatkuva reittimerkintä tulee olla helposti havaittavissa. Ulkoilureittien teemoittaminen eri väreillä voi helposti sekoittaa reitin käyttäjää. Suosittelemme käyttämään oranssia maalimerkintää ulkoilureittien jatkuvana merkintänä.

Maalimerkinnät voidaan tehdä suoraan puu- tai kivipinnalle. Emme suosittele kiinnittämään maalimerkkejä eläviin puihin nauloilla tai ruuveilla.

Suositteltu jatkuva reittimerkintämalli

Emme suosittele kiinnittämään opasteita tai reittimerkintöjä nauloilla tai ruuveilla eläviin puihin.

Lähtöpisteet tulevat olla informatiivisia ja selkeitä. Sisältö tulee olla Tukesin vaatimukset täyttävä ([kts. ohjeistus ylemmänä](#)). Suosittelemme lähtöpisteiden osalta jaotteluksi kesä- ja talvireitit omiin osioihin. Reitit, reittiolosuhteet sekä ohjeistus talvi- ja kesäkauden välillä poikkeavat toisistaan huomattavasti. Tästä syystä on käyttäjäystävällisempää jaotella vuodenajat omiin osioihin.

Selkeä ja informatiivinen lähtöpaikan opaste

Ulkoilureittien opastesuunnitelmauettelo

Opasteviittojen sekä symboleiden väri on kesäreittien osalta ruskea ja talvireittien osalta sininen.

Luosto lähivirkistysalue

1. Opastepiste

Lähtöpisteen infotaulut ja karttataulut.

Lisätään 1 kpl Paikannusmerkki

Lisätään uusi opasteviitta 3 kpl.

Opasteviitta Laavu, 700 m

Symbolit: laavu

Euroopan unionin
osarahoittama

LAPIN LIITTO

Opasteviitta lähivirkistysalue, (1,2 km)

Symbolit: kesäretkeily ja pyöräily, talviretkeily, lumikenkäily ja pyöräily

Opasteviitta Kantapäävaara, 2,7 km

Symbolit: kota, lumikenkäily, talviretkeily ja talvipyöräily

2. Opastepiste

Uusi paikkaopaste 1kpl

Paikkaopaste laavun nimi

Lisätään 1 kpl Paikannusmerkki

Uusi opasteviitta 1kpl

Opasteviitta Kantapäävaara, 2 km

Symbolit: kota, lumikenkäily, talviretkeily ja talvipyöräily

Kantapäävaara talvi

1. Opastepiste

Lisätään uusi opasteviitta 1kpl

Opasteviitta Kantapäävaara, 2,7 km

symbolit kota, lumikenkäily, talviretkeily ja talvipyöräily

2. Opastepiste

Opasteviitta Kantapäävaara, 2 km

symbolit: kota, lumikenkäily, talviretkeily ja talvipyöräily

3. Opastepiste

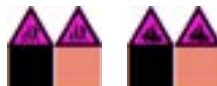
Uudet symboliopasteet 2 kpl

Symboliopaste, symbolit lumikenkäily, talviretkeily ja talvipyöräily

Opasteet ohjaamaan kelkkareitin ylitykseen

Varoitusmerkit 2kpl, varoitus moottorikelkoista. (Ulkoilureitille)

Varoitusmerkit 2kpl, varoitus ulkoilureitistä. (Kelkkareitille)

4. Opastepiste

Uudet symboliopasteet 2 kpl

Symboliopaste, symbolit lumikenkäily, talviretkeily ja talvipyöräily

Opasteet ohjaamaan kelkkareitin ylitykseen

Varoitusmerkit 2kpl, varoitus moottorikelkoista. (Ulkoilureitille)

Varoitusmerkit 2kpl, varoitus ulkoilureitistä. (Kelkkareitille)

5. Opastepiste

Lisätään 1 kpl Paikannusmerkki

Lisätään 1 kpl Karttataulu, "Olet tässä"

Lisätään uusi opasteviitta 2 kpl

Opasteviitta Luosto 2,5 km

symbolit: lumikenkäily, talviretkeily, talvipyöräily, kesämaastopyöräily ja retkeily

Opasteviitta Lähivirkistysalue 2 km

symbolit: laavu, lumikenkäily, talviretkeily ja talvipyöräily

6. Opastepiste

Lisätään uusi opasteviitta 2 kpl

Opasteviitta Kantapäävaara 1,8 km

Symbolit: lumikenkäily, talviretkeily, talvipyöräily ja kota.

Opasteviitta Luosto 0,7 km

symbolit: lumikenkäily, talviretkeily, talvipyöräily, kesämaastopyöräily ja retkeily

Uudet symboliopasteet 1 kpl

Nuoliopaste, symbolit lumikenkäily, talviretkeily ja talvipyöräily.

Symboliopaste ohjaamaan oikeaan suuntaan saavuttaessa tielle.

Varoitusmerkit 3kpl

Varoitusmerkki ajoneuvoista 1kpl, ulkoilureitille

Varoitumerkki ulkoilureitistä 2 kpl, autotielle

Kantapäävaara kesä

1. Opastepiste

Uusi opasteviitta 2 kpl

Opasteviitta Kantapäävaara 2,7

symbolit: maastopyöräily, patikointi

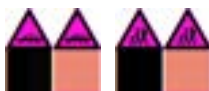
Opasteviitta Luosto 0,7 km

symbolit: lumikenkäily, talviretkeily, talvipyöräily, kesämaastopyöräily ja retkeily

Varoitusmerkit 3kpl

Varoitusmerkki ajoneuvoista 1kpl, ulkoilureitille

Varoitumerkki ulkoilureitistä 2 kpl, autotielle

2. Opastepiste

Optiopaikka uudelle opasteviitalle reitin toteutuessa kokonaisuutena.

3. Opastepiste

Uudet symboliopasteet 2 kpl

Symboliopaste, symbolit maastopyöräily

Opasteet ohjaamaan tien ylitykseen

Varoitusmerkit 2kpl, varoitus autoista. (Ulkoilureitille)

Varoitusmerkit 2kpl, varoitus ulkoilureitistä. (Hiekkatielle)

4. Opastepiste

Lisätään uusi opasteviitta 1kpl

Opasteviitta Lähde 25 m

Symbolit: Lähde

5. Opastepiste

Lisätään uusi opasteviitta 1kpl

Opasteviitta Luosto 2,5 km

Symbolit: lumikenkäily, talviretkeily, talvipyöräily, kesämaastopyöräily ja retkeily

Orresokka lumikenkäreitti

1. Opastepiste

Lisätään 1 kpl Paikannusmerkki

Euroopan unionin
osarahjoittama

LAITIN LIIKKE

Lisätään 1 kpl Karttataulu, "Olet tässä"

Lisätään uusi opasteviitta 2 kpl

Opasteviitta Orresokan lumikenkäreitti (7,8 km)

Symbolit: lumikenkäily

Opasteviitta Orresokka 3,5

Symbolit lumikenkäily, näköalapaikka

2. Opastepiste

Lisätään uusi opasteviitta 3 kpl

Opasteviitta Luosto 1,1

Symbolit lumikenkäily

Opasteviitta Orresokan lumikenkäreitti (7,8 km)

Symbolit lumikenkäily, näköalapaikka

Opasteviitta Orresokka 2,8 km

Symbolit lumikenkäily, näköalapaikka

3. Opastepiste

Uusi opasteviitta 2kpl

Opasteviitta Orresokan lumikenkäreitti (7,8 km)

Symbolit lumikenkäily, näköalapaikka

Opasteviitta Orresokka 2,3 km

Symbolit lumikenkäily, näköalapaikka

Lähtöpisteen infotaulut ja karttataulut.

Lisätään 1 kpl Paikannusmerkki

4. Opastepiste

Uusi symboliopaste 2kpl

Symboliopaste, symbolit lumikenkäily

Opasteet ohjaamaan tien ylitykseen.

Varoitusmerkit 2kpl, varoitus autoista. (Ulkoilureitille)

Varoitusmerkit 2kpl, varoitus ulkoilureitistä. (Maantielle)

5. Opastepiste

Uusi symboliopaste 2kpl

Symboliopaste, symbolit lumikenkäily

Opasteet ohjaamaan ladun ylitykseen.

Varoitusmerkit 2kpl, varoitus hiihtäjistä. (Lumikenkäreitille)

Varoitusmerkit 2kpl, varoitus lumikenkäreitistä. (Hiihtoladulle)

6. Opastepiste

Opaste paikannimi 1kpl

Opaste Orresokka

Symbolit Näköalapaikka

Lisätään 1 kpl Paikannusmerkki

7. Opastepiste

LAPIN LIITTO

Uusi opasteviitta 3kpl

Opasteviitta Orresokka 1 km

Symbolit, lumikenkäreitti

Opasteviitta Luosto 3,4 km

Symbolit lumikenkäreitti

Opasteviitta Orresokan lumikenkäreitti (7,8 km)

Symbolit lumikenkäreitti

HUOMIO! Paikannusmerkki, "Olet tässä" -karttataulu sekä symboliopasteet ja varoitukset siirtyvät laturisteykseen. Piste merkittynä gps -jälkeen nimellä "Laturisteys/Orresokka 1kr". Muutos tehty 08.11.2024.

Lisätään 1 kpl Paikannusmerkki

Lisätään 1 kpl Karttataulu, "Olet tässä"

Uusi symboliopaste 2kpl

Symboliopaste, symbolit lumikenkäily

Opasteet ohjaamaan ladun ylitykseen.

Varoitusmerkit 2kpl, varoitus hiihtäjistä. (Lumikenkäreitille)

Varoitusmerkit 3kpl, varoitus lumikenkäreitistä. (Hiihtoladulle)

Varoitusmerkit 3kpl, varoitus risteyksestä (Hiihtoladulle)

8. Opastepiste

Uusi symboliopaste 2kpl

Symboliopaste, symbolit lumikenkäily

Opasteet ohjaamaan moottorikelkkareitin ylitykseen.

Varoitusmerkit 2kpl, varoitus moottorikelkoista. (Lumikenkäreitille)

Varoitusmerkit 2kpl, varoitus lumikenkäreitistä. (Moottorikelkkareitille)

9. Opastepiste

Uusi symboliopaste 2kpl

Symboliopaste, symbolit lumikenkäily

Opasteet ohjaamaan tien ylitykseen sekä moottorikelkkareitiltä erkaantumiseen.

Uusi varoitusmerkki 4kpl

Varoitusmerkit 2 kpl, varoitus ulkoilureitistä (Maantielle)

Varoitusmerkit 2 kpl, varoitus autoista (Ulkoilureitille)

Ukko-Luosto lumikenkäreitti

1. Opastepiste

Lisätään uusi opasteviitta 1 kpl

Opasteviitta Ukko-Luosto 2,4 km, symbolit lumikenkäreitti, näköalapaikka ja retkeily

Uusi symbolitarra opasteviittaan 2kpl

Lisätään uusi symbolitarra "Tikkalaavu 0,9", symbolit lumikenkäreitti.

Lisätään uusi symbolitarra "Torvisen Maja 2,2", symbolit lumikenkäreitti

2. Opastepiste

Lisätään uusi opasteviitta 1 kpl

Opasteviitta Ukko-Luosto 2,2 km, symbolit lumikenkäreitti

3. Opastepiste

Uusi symboli 1kpl

Uusi symboli lisätään opasteviittaan Ukko-Luoston maisematupa

Symbolit: lumikenkäreitti

Uusi opasteviitta 1 kpl

Opasteviitta Ukko-Luosto 1,5 km, symbolit lumikenkäreitti

4. Opastepiste

Uusi symboli 2kpl

Uusi symboli lisätään opasteviittaan Ukko-Luosto

Symbolit: lumikenkäreitti

Uusi symboli lisätään opasteviittaan Luosto

Symbolit: lumikenkäreitti

5. Opastepiste

Lisätään uusi opasteviitta 1 kpl

Opasteviitta Luosto 4,1 km, symbolit lumikenkäreitti

Uusi symboli 1 kpl

Lisätään uusi symboli opasteviittaan Luosto 4,2 km

Symbolit: lumikenkäreitti

Lisätään 1 kpl Paikannusmerkki

Lisätään 1 kpl Karttataulu, "Olet tässä"

6. Opastepiste

Uusi symboliopaste 1 kpl

Lisätään uusi symboliopaste.

Symboli: lumikenkäreitti.

Symboliopaste ohjaa piha-alueen jälkeen oikealle reitille.

7. Opastepiste

Lisätään uusi opasteviitta 2 kpl

Opasteviitta Luosto 2,4 km, symbolit lumikenkäreitti

Opasteviitta Ukko-Luosto 1,7 km, symbolit lumikenkäreitti

8. Opastepiste

Uusi symboliopaste 1 kpl

Lisätään uusi symboliopaste.

Symboli: lumikenkäreitti.

Symboliopaste ohjaa piha-alueen jälkeen oikealle reitille.

Tikkalaavu-Torvisen Maja ulkoilureitti

1. Opastepiste

Lisätään 1 kpl uusi opasteviitta

Opasteviitta Torvisen Maja 2,8

Symbolit: lumikenkäily, talviretkeily, talvipyöräily ja kahvila

Lisätään 1 kpl Paikannusmerkki

Lisätään 1 kpl Karttataulu, "Olet tässä"

5. Opastepiste

Lisätään 2kpl uusi opasteviitta

Opasteviitta Torvisen Maja, 200 m

Symbolit: lumikenkäily, talviretkeily, talvipyöräily ja kahvila

Opasteviitta Tikkalaavu 2,6

Symbolit: lumikenkäily, talviretkeily, talvipyöräily ja laavu.

6. Opastepiste

Lisätään 1kpl uusi opasteviitta

Opasteviitta Tikkalaavu 2,8

Symbolit: lumikenkäily, talviretkeily, talvipyöräily ja laavu.

Lisätään lähtöpaikka

Infotaulut ja karttataulut.

Lisätään 1 kpl Paikannusmerkki

Rykimäkero-Kopara ulkoilureitti, kesä

1. Opastepiste

Lisätään uusi opasteviitta 1 kpl

Opasteviitta Kopara, 5,2 km, symbolit patikointi ja maastopyöräily

2. Opastepiste

Lisätään uusi opasteviitta 1 kpl

Opasteviitta Kopara, 5 km, symbolit patikointi ja maastopyöräily

Lisätään lähtöpiste, Info- ja karttataulut

3. Opastepiste

Lisätään uusi opasteviitta 1 kpl

Opasteviitta Kopara, 3,2 km, symbolit patikointi ja maastopyöräily

Varoitusmerkit 2kpl, varoitus autoista. (Ulkoilureitille)

Varoitusmerkit 2kpl, varoitus ulkoilureitistä. (Hiekkatielle)

4. Opastepiste

Uusi symboliopaste 2 kpl

Lisätään uusi symboliopaste.

Symbolit patikointi ja maastopyöräily

Symboliopaste ohjaa oikealle reitille.

5. Opastepiste

Lisätään varoitusmerkit 2 kpl, varoitus mönkijäliikenteestä (Ulkoilureitille)

6. Opastepiste

Uusi symboliopaste 2 kpl

Lisätään uusi symboliopaste.

Symbolit patikointi ja maastopyöräily

Symboliopaste ohjaa oikealle reitille.

7. Opastepiste

Lisätään varoitusmerkit 2 kpl, varoitus mönkijäliikenteestä (Ulkoilureitille)

8. Opastepiste

Lisätään uusi opasteviitta 1 kpl

Opasteviitta Rykimäkerö P, 5,2 km, symbolit patikointi ja maastopyöräily

Lisätään lähtöpiste, Info- ja karttataulut

Uudet opastelisäykset Luoston lähtöportilta reittikohtaisesti

Uudet opastelisäykset koskettavat kahta reittikokonaisuutta. Reittikohtaiset opastelisäykset tehty alkuperäisen suunnitelman laatimisen jälkeen. Kyseisien reittikokonaisuuksien karttaliitteisiin on lisätty opastelisäyksien kohdepisteet sekä luetteloitu alla olevan numeroinnin mukaisesti.

Ukko-Luosto lumikenkäreitti

- 2.1 Luostonportti

Uusi opasteviitta 1 kpl

Opasteviitta Ukko-Luosto 4,3 km, symbolit lumikenkäreitti

Uusi symbolitarra ruskeaan opasteviittaan "Ukko-Luosto 4,3", symbolit lumikenkäreitti

Uusi viittatarra viittatauluun, "Ukko-Luosto 4,3", symbolit lumikenkäreitti

- 2.2 Reittien risteys

Uusi symbolitarra opasteviittaan "Ukko-Luosto 4,1", symbolit lumikenkäily

- 2.3 Risteys p-alueen luoteiskulmauksessa

Uusi symbolitarra opasteviittaan "Ukko-Luosto 4,0", symbolit lumikenkäily

- 2.4 Risteys Tikkalaavun vieressä

Uusi opasteviitta 1 kpl (nykyinen viitta uusitaan)

Opasteviitta Ukko-Luosto 3,3 km, symbolit lumikenkäreitti, näköalapaikka, retkeily

- 2.5 Ukko-Luostontie, reittien risteys

Lisätään uusi opasteviitta Ukko-Luosto 2,1 km, symbolit lumikenkäreitti

- 2.6 Ukko-Luostontien P-alue, reittien lähtöpiste (ei ole reitillä, mutta päivitetään olemassa oleva karttataulu)

Lisätään Olet tässä -karttataulu

Lisätään 1 kpl Paikannusmerkki

Tikkalaavu-Torvisen Maja ulkoilureitti

- 3.1 Luostonportti

Lisätään 1 kpl uusi opasteviitta

Opasteviitta Torvisen Maja 3,8

Symbolit: lumikenkäily, talviretkeily, talvipyöräily ja kahvila

Uusi viittatarra viittatauluun, "Torvisen Maja 3,8", symbolit lumikenkäily, talviretkeily, talvipyöräily ja kahvila

- 3.2 Reittien risteys

Lisätään 1 kpl uusi opasteviitta

Opasteviitta Torvisen Maja 3,6

Symbolit: lumikenkäily, talviretkeily, talvipyöräily ja kahvila

- 3.3 Nykyinen opastepiste talvireitille

Lisätään 1 kpl uusi opasteviitta

Opasteviitta Torvisen Maja 3,2

Symbolit: lumikenkäily, talviretkeily, talvipyöräily ja kahvila

KV-BENCHMARK RAPORTTI, REITISTÖ RAKENTAMISEN JA KEHITTÄMISEN PARHAAT KÄYTÄNNÖT

Yhteenveto

Tässä raportissa korostetaan reittien rakentamisen ja kehittämisen parhaita käytäntöjä, keskittyen onnistuneisiin esimerkkeihin Sveitsin Thusisista ja Engadinista, sekä Itävallan Söldenistä, että Sveitsin Fairtrail-kampanjasta. Jokainen esimerkki esittelee erilaisia yhteistyön, rahoituksen ja hallinnon malleja, jotka edistävät tehokasta ja kestävästä reitistöjen kehittämistä ja ylläpitoa.

Thusis alue, Sveitsi

Yleiskatsaus:

- **Sijainti:** Pieni, ei-turistinen kaupunki Sveitsin vuoristoalueella, joka tarjoaa rauhallisen ympäristön ja luonnonläheisen tunnelman.
- **Vastuut:** Paikallinen maastopyöräilykerho (MTB), joka kehittää alueen pyöräilymahdollisuuksia ja tukee yhteisön ulkoiluharrastuksia.

Keskeiset käytännöt:

Rahoitus: Paikallinen maastopyöräilykerho kerää varoja paikallisilta yrityksiltä. Kunta kattaa 50 % budjetista, mikä osoittaa kunnan ja yritysten sitoutumisen hankkeeseen.

Ylläpito ja kehittäminen:

- **Pienet tehtävät:** Paikallinen maastopyöräilykerho hoitaa reittien puhdistuksen ja kasvillisuuden hallinnan, mikä pitää reitit turvallisina ja yhteisön aktiivisena.
- **Metsätyöt:** Kunnan metsätaloussasto hoitaa suuremmat metsänhoitotoimet, kuten puiden kaadon ja maaston muokkauksen.
- **Suurtyöt:** Ammattilaisille ulkoistetaan polkujen rakentaminen ja suuret korjaukset, mikä takaa laadun ja kestävyuden.

Hyödyt:

- Aktivoi yhteisöä ja yrityksiä sekä vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta.
- Takaa ammattimaisen laadun suurissa projekteissa, mikä houkuttelee käyttäjiä.
- Kannustaa vapaaehtoisten osallistumiseen ja vahvistaa paikallista sitoutumista.

Tämä malli osoittaa yhteisön, kunnan ja ammattilaisten yhteistyön tehokkuuden, mikä parantaa alueen vetovoimaisuutta ja luo kestäviä tuloksia.

Skill Center Thusis - Hello ALLEGRA

Engadinin laakso, Sveitsi

Yleiskatsaus:

- **Sijainti:** Engadinin laakso kattaa yli 12 kuntaa. Laaja alue tarjoaa monipuoliset maastot, ja siinä on mukana useita kuntia, jotka yhdessä tukevat alueen kehitystä.
- **Hallinta:** Alueellinen matkailuyhdistyksen palkkalistoilla ammattimainen reittikoordinaattori, joka vastaa reittien hallinnasta ja kehittämisestä.

Keskeiset käytännöt:

Reittikoordinaattorin vastuut:

- **Suunnittelu ja arviointi:** Suunnittelee ja arvioi polkujen laatua ja kestävyyttä, varmistaen, että reitit pysyvät turvallisina ja houkuttelevina käyttäjille.
- **Käyttäjäkonfliktit:** Ratkaisee mahdollisia käyttäjien välisiä ristiriitoja ja tekee parannuksia, jotka lisäävät polkujen käyttöä ja yhteisön tyytyväisyyttä.
- **Kuntien yhteistyö:** Lähestyy kuntia tarvittavien parannusten tekemiseksi reiteillä, mikä varmistaa kehitystyön jatkuvuuden ja resurssien hyödyntämisen tehokkaasti.
- **Koulutus:** Järjestää reittien rakentamiseen liittyviä koulutuksia, jotka parantavat osaamista ja varmistavat pitkäaikaisen ylläpidon.

Hyödyt:

- **Yhteinen strategia:** Varmistaa yhtenäisen strategian koko alueen kuntien kesken, mikä tehostaa kehitystyötä.
- **Korkea laatu:** Ylläpitää korkeaa laatua ja kestävyyttä reiteillä, mikä houkuttelee matkailijoita ja paikallisia käyttäjiä.
- **Koulutus ja kehitys:** Tarjoaa koulutusta ja ammattitaitoista kehitystä jatkuvaan ylläpitoon ja parannuksiin, mikä vahvistaa alueen osaamista.

Tämä malli korostaa omistautuneen reittikoordinaattorin tärkeyttä, jotta voidaan valvoa ja yhtenäistää reittien kehittäminen useiden kuntien alueella.

Talviretkeily, Engadin laakso

Sölden, Itävalta

Yleiskatsaus:

- **Sijainti:** Sölden on hiihtokeskus, joka on menestynyt myös pyörämatkailussa. Alue hyödyntää monipuolisia vuoristomaisemia houkutellakseen pyöräilijöitä kesäkaudella.
- **Yhteistyökumppanit:** Paikallinen hiihtohissiyhtiö, matkailuyhdistys ja kunta tekevät tiivistä yhteistyötä reittien kehittämisessä ja ylläpidossa.

Keskeiset käytännöt:

Rahoitus: Kustannukset jaetaan hiihtohissiyhtiön, matkailuyhdistyksen ja kunnan kesken. Tämä yhteistyömalli varmistaa riittävän rahoituksen ja resurssien tehokkaan jakamisen.

Reittiyritys: Matkailuyhdistys on perustanut oman reittiyrittäjän vastaamaan reittien kehityksestä ja ylläpidosta, mikä mahdollistaa keskittyneen ja tehokkaan hallinnan.

Konsultointi: Ulkopuoliset reittikonsultit tuovat erityisosaamista ja innovatiivisia ratkaisuja, jotka tukevat alueen kehitystä ja korkeaa laatua.

Hyödyt:

- **Vahva yhteistyö:** Tiivis yhteistyö avainosapuolten välillä takaa riittävän rahoituksen ja resurssien jakamisen.
- **Keskittynyt hallinta:** Omistautunut reittiyrittäjä mahdollistaa tehokkaan ja tarkasti kohdistetun reittien hallinnan ja kehittämisen.
- **Eriyisosaaminen:** Ulkopuoliset konsultit tuovat erikoistunutta tietoa ja innovatiivisia ratkaisuja, jotka parantavat alueen vetovoimaisuutta.

Söldenin malli osoittaa, kuinka integroidun yhteistyön ja omistetun reittihallinnan avulla voidaan luoda menestyvä matkailukohde, jossa resurssit ja asiantuntemus hyödynnetään tehokkaasti.

Bike Republic Sölden 2024

Fairtrail-kampanja, Sveitsi

Yleiskatsaus:

- **Verkkosivusto:** <https://www.graubuenden.ch/de/fairtrail>
- **Tavoite:** Edistää reittien käyttäjien välistä suvaitsevaisuutta ja yhteiseloä eri käyttäjäryhmien kesken.

Kampanjan elementit:

- **Opetusvideot:** Videot, jotka opastavat oikeaan käyttäytymiseen reiteillä, edistävät turvallisuutta ja yhteisten sääntöjen noudattamista.
- **Julkiset kampanjat:** Julistekampanjat, jotka korostavat yhteiskäyttöreittien merkitystä ja käyttäjien vastuuta.
- **Käyttäytymissäännöt:** Sääntöjen kehittäminen eri käyttäjille, kuten pyöräilijöille, vaeltajille ja ratsastajille, jotta kaikilla on selkeät toimintatavat.

Hyödyt:

- **Parantunut käyttäjäkokemus:** Vähentää käyttäjien välisiä konflikteja ja parantaa turvallisuutta, mikä lisää kaikkien osapuolien viihtyvyyttä.
- **Yleisön kouluttaminen:** Opastaa yleisöä oikeanlaiseen reitistön käyttöön ja etikettiin, mikä auttaa vähentämään väärinkäytöksiä ja edistää yhteisymmärrystä.
- **Kulttuurin edistäminen:** Luodaan kunnioituksen ja yhteisen vastuun kulttuuria reitistön käyttäjien keskuuteen, mikä tekee ympäristöstä miellyttävämmän kaikille.

Fairtrail-kampanja on esimerkillinen aloite, joka edistää harmoniaa ja keskinäistä kunnioitusta monikäyttöreiteillä. Se osoittaa, miten tiedottamisen ja sääntöjen avulla voidaan saavuttaa parempaa yhteiseloä.

Fairtrail - Graubünden

Johtopäätös

Nämä esimerkit osoittavat, kuinka monenlaiset lähestymistavat reittien rakentamiseen ja ylläpitoon voivat tuottaa hyviä tuloksia, kun painotetaan yhteisön osallistumista, ammattilaisten valvontaa, yhteistyöhön perustuvaa rahoitusta ja käyttäjien koulutusta. Ottamalla käyttöön nämä parhaat käytännöt alueet voivat kehittää reittiverkostojaan tukemaan sekä paikallista käyttöä että matkailua, mikä edistää kestävien ja nautinnollisten pyöräilykohteiden syntymistä.

CASE ESIMERKKI: SILVAPLANAN OPASTESUUNNITELMA, SVEITSI

Yhteenveto

Raportti korostaa opasteiden ja reittimerkintöjen ajantasaistamisen tärkeyttä sekä yhteisön osallistumisen ja käyttäjäkoulutuksen merkitystä. Erityistä huomiota kiinnitetään nopeusrajoituksiin ja reitin käyttäjien välisen suvaitsevaisuuden lisäämiseen, mikä parantaa turvallisuutta ja käyttökokemusta alueella.

Silvaplanaan opastesuunnitelman tavoitteena oli parantaa alueen reittien käytettävyyttä ja turvallisuutta erityisesti pyöräilijöiden ja kävelijöiden välillä. Aiemmin alueella oli ongelmia reittien selkeydessä ja eri käyttäjäryhmien välisissä konflikteissa, jotka aiheuttivat vaaratilanteita. Suunnitelma selkeyttää opasteita, parantaa turvallisuutta ja edistää sujuvaa vuorovaikutusta eri käyttäjien kesken.

Tulokset:

- Reittien hahmottaminen parani uusien ja johdonmukaisempien opasteiden avulla.

- Pyöräilijöiden ja jalankulkijoiden turvallisuus kohentui, esimerkiksi ajokieltojen ja ajoesteiden avulla Lej Champfèrin ja Lej Suotin itäpuolen poluilla.
- Paikallisten opasteiden selkeyttäminen kylän, camping-alueen ja Surf-keskuksen välillä helpotti liikkumista.
- Fairtrail-kampanjan uudet opastaulut lisäsivät tietoisuutta eri käyttäjäryhmien kohteliaisuudesta ja hidastivat liikennettä vilkkailla osuuksilla.

Käytännön Toimet:

- Toteutettiin uudet reittiopasteet, erityisesti Veloland Route 65:n ja paikallisten yhteyksien selkeyttämiseksi.
- Asennettiin ajoesteitä ja ajokieltoimerkkejä, jotta reiteillä vähennettiin ajoneuvoliikennettä.
- Fairtrail-kampanjan mukaiset opastaulut lisättiin edistämään eri käyttäjäryhmien välistä kohteliaisuutta ja alentamaan nopeuksia vilkkailla reiteillä

Osallistuneet Tahot:

- **Allegra** johti analyysiä, ehdotti toimenpiteitä ja laati opastesuunnitelman.
- **Silvaplanan kunta** teki lopulliset päätökset suunnitelman toteutuksesta.
- **ESTM (Destination Engadin St. Moritz)** vastasi informatiivisten taulujen suunnittelusta Fairtrail-kampanjan mukaisesti.
- **Fachstelle Langsamverkehr** antoi asiantuntijapalautetta ja suosituksia reittien merkinnästä.

Jatkosuunnitelmat:

- Nopeuden vähentämistä koskevat neuvottelut Silsin kunnan kanssa.
- Yhteistyö ja koordinointi: Tiedotustaulujen ja opasteiden suunnittelun yhteensovittaminen ESTM-destinaation ja Slow Traffic -osaston kanssa.
- Rahoitus: Opasteiden uusimiseen haetaan yhteisrahoitusta.

Näillä toimenpiteillä parannettiin Silvaplanan reittien selkeyttä, turvallisuutta ja eri käyttäjäryhmien sujuvaa yhteistoimintaa.